

Tekenen in de Tijd 76

3-9 januari 2021

Echte vernieuwing komt voort uit wat wij in de coronapandemie hebben herontdekt, stelt paus Franciscus: in onze kwetsbaarheid zijn wij afhankelijk van een cultuur van zorg. Erik Borgman plaats het komend jaar van het Huis van Dominicus in het licht van deze pauselijke boodschap.

1 januari is niet alleen Nieuwjaarsdag. 1 januari is sinds 1968 in de Rooms-Katholieke Kerk ook Wereldvredesdag. Paus Franciscus heeft zijn [boodschap](#) voor deze dag dit jaar – die volgens de traditie op 8 december van het jaar daarvoor werd gepubliceerd – de titel meegegeven: ‘Een cultuur van zorg als weg naar vrede’. Terwijl we uitzien naar een vaccin voor onze lichamen, zo schrijft de paus, moeten we niet vergeten dat we ook een vaccin voor ons hart nodig hebben, een geneesmiddel tegen de dominante cultuur van onverschilligheid, verspilling en confrontatie. Dit vaccin en dit geneesmiddel is volgens hem te vinden in een cultuur van zorg. Corona heeft ons volgens de paus opnieuw duidelijk gemaakt ‘dat we in hetzelfde schuitje zitten, dat we allemaal kwetsbaar zijn en de weg kwijt, maar dat we tegelijkertijd belangrijk zijn en nodig, en allemaal geroepen zijn om samen te roeien’.

Wat de paus betreft moeten we ons niet afvragen waarom God deze crisis onze kant op heeft gestuurd, zo blijkt in de overweging tijdens de vespers van Oudjaar, die hij vanwege een pijnlijke aanval van ischias niet zelf kon houden en die werd voorgedragen door kardinaal Giovanni Battista Re. Terwijl ik dit schrijf is deze [tekst](#) nog alleen in het Italiaans beschikbaar en hier te vinden. Maar de vertaalmachine leert dat de paus met karakteristieke helderheid het volgende zegt:

Toen de Barmhartige Samaritaan die arme halfdode man langs de kant van de weg tegenkwam, sprak hij niet met hem om de betekenis uit te leggen van wat hem was overkomen, bijvoorbeeld om hem ervan te overtuigen dat het goed voor hem was. De Samaritaan, bewogen door mededogen, boog zich over de vreemdeling, behandelde hem als een broer en zorgde voor hem, en deed alles wat hij kon (vgl. Lucas 10,25-37).

Wanneer de Barmhartige Samaritaan na te volgen en ons inzicht in onze kwetsbaarheid een aanleiding is voor een nieuwe houding van verbondenheid en leidt tot nieuwe gebaren van nabijheid, zorg en genegenheid, dan krijgt de in zichzelf vooral verschrikkelijke pandemie toch nog zin.

We willen ons als Huis van Dominicus inzetten voor de door paus Franciscus bepleite cultuur van zorg. Dat hadden wij ons ook afgelopen jaar al voorgenomen – zonder de recent door de paus gemunte uitdrukking te gebruiken, uiteraard – maar de manier waarop we dat afgelopen jaar konden doen was heel anders dan we hadden gedacht. We kunnen alleen maar hopen dat we onze inzet trouw zijn gebleven in onze activiteiten en onze uitingen. Maar komend jaar hopen we toch weer op een iets meer geplande manier aan een cultuur van zorg te kunnen bijdragen. Er zijn wat ons betreft twee zwaartepunten. De eerste is de epidemie van *burn-out* en andere kwalen die te maken hebben met stress, het gevoel overvraagd te worden en geen bodem te hebben om op te staan. Kunnen we eraan bijdragen dat voor deze epidemie een remedie wordt gevonden, die per definitie mede een remedie voor het hart moet zijn, in de beeldspraak van de paus? Er is een groepje

mensen dat daaraan werkt en we hopen dat er voor hen de komende maanden mogelijkheden zijn om concrete plannen te maken en uit te voeren.

Het andere zwaartepunt is wat paus Franciscus in 2015 in zijn encycliciek *Laudato si'* 'de zorg voor ons gemeenschappelijke huis' heeft genoemd. Het gaat daarbij om zorg voor de aarde, om zorg voor andere schepselen en om zorg voor andere mensen. We willen initiatieven die er op dat gebied binnen de kerk in Nederland al zijn, verbinden en versterken. We willen deze betekenis ook in onze eigen wijk gestalte laten krijgen. We weten dat de vraag hoe wij onze aarde aan onze kinderen en kleinkinderen nalaten, bij veel mensen in Oog in Al leeft. Velen voelen zich tegelijkertijd machteloos om er werkelijk iets aan te doen. Op het snijvlak van urgentie en het gevoel overvraagd te worden en niet anders te kunnen dan tekortschieten, kan het Huis van Dominicus volgens ons iets betekenen.

Hierbij speelt het dagelijkse getijdengebed dat we aan het begin van de advent begonnen zijn, wat mijzelf betreft een belangrijke rol. Daar horen we de lof- en de klaagzangen van de wereld en halen die naar boven door er via de Bijbelse lof- en klaagzangen mee in te stemmen. Daar laten we door het in stilte overwegen van Bijbels teksten Gods licht schijnen over onze situatie en vragen om Gods betrokkenheid daarbij. Zo worden we niet overvraagd, want we weten ons gedragen. Maar tegelijkertijd hoeven we ook niets te vergoelijken. Geweld, pijn, ziekte, dood en vernietiging zijn er evenzeer als liefde, betrokkenheid en het verlangen naar verandering. God zendt ons in deze situatie op weg, gaat voor ons uit en brengt ons tot onze bestemming. Daarom kunnen wij in dankbaarheid doen wat betekenisvol is en binnen ons bereik ligt. Met het bidden van de getijden gaan we door.

Natuurlijk hoeft niet iedereen eraan mee te doen. Ons Huis staat open voor iedereen. Maar iets van de logica die ik hierboven aangaf, willen wij door wat wij doen in de wereld zetten. Volgens het dominicaanse motto: *contemplata aliis tradere*, met andere delen wat je in contemplatie gegeven is. – Vanuit het Huis van Dominicus iedereen een zalig en gezegend nieuw jaar!

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus